

Åtgärdsprogram
för hotade arter

Foto: Mattias Lif

Fakta 2021:6

Länsstyrelsen
Stockholm

Kontaktpersoner

Miguel Jaramillo
Enheten för naturskötsel
Telefon: 010-223 13 79
Miguel.jaramillo@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

ISBN: 978-91-7937-082-4

Inventering av fetörtsblåvinge på Mörtö 2020

Värmdö kommun

Fetörtsblåvinge (*Scolitantides orion*) inventerades på Mörtö genom att ägg eftersöktes på värdväxten kärleksört *Hylotelephium telephium* i juni 2020. Under perioden 5–11 juni hittades totalt 764 ägg. Årets resultat är det hittills högsta antalet ägg under de tre åren man inventerat på Mörtö.

Bakgrund

Fetörtsblåvinge är en mycket ovanlig dagfjäril med speciella krav på livsmiljöer. Arten har minskat över tid och är klassad som starkt hotad (EN) enligt 2020 års rödlista och det finns ett nationellt åtgärdsprogram (ÅGP) för fetörtsblåvinge. I Stockholms län finns flera gamla lokaler för fetörtsblåvinge. Under 1990-talet och första årtiondet på 2000-talet gjordes få eller inga observationer av arten på kända lokaler och man befarade att fetörtsblåvinge kanske var utgången i länet. Sedan några år har arten dock konstaterats på Mörtö och 2019 hittades även ett ägg på en tidigare känd lokal, Munkö. Under 2020 hittades även vuxna individer och ägg på en ny lokal i Nynäshamns kommun. Då den sistnämnda lokalen är liten och känslig för nedtramp har Länsstyrelsen valt att inte offentliggöra uppgifter om denna plats.

Metodik

Inventering

Ägg av fetörtsblåvinge letades på värdväxten kärleksört och koordinater dokumenterades för samtliga fynd. Mattias Lif, Naturföretaget, inventerade merparten av de lämpliga habitat som finns på Mörtö den 9–11 juni, dock inte ett par områden som Miguel Jaramillo besökt och räknat ägg på den 5 juni. Dessutom erhöles uppgifter om ägg från Alexandra Johansson för de områden där hon genomförde fältstudier inom hennes examensarbete (rörande rådjurs betespåverkan på kärleksört/fetörtsblåvinge). Alexandra samlade in uppgifter till och med 1 juli.

Datainsamling

Naturföretagets insamlade fältuppgifter registreras med hjälp av appen Collector for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritas in i appen och synkroniseras direkt in i ArcGIS. Registrerade data kan sedan tas ut från ArcGIS i olika format, till exempel som shapefiler (.shp). Noggrannheten är cirka 5–10 m. Det koordinatsystem som används är Sweref 99 TM.

Rapportering i Artportalen

Fynden av fetörtsblåvinge rapporteras in i Artportalen efter instruktioner från Länsstyrelsen i Stockholm.

Resultat och diskussion

2020 års resultat

På kartan i bilaga 1 syns de fyndplatser där ägg av fetörtsblåvinge noterats. Under inventeringen mellan 9–11 juni hittades 379 ägg på 205 plantor kärleksört. Totalt genomsöktes cirka 800 plantor kärleksört. Fördelningen av äggens placering på värdväxten var: 176 ägg på bladöversida, 80 ägg på bladundersida samt 123 ägg på stjälk. Vid denna tidpunkt flög fjärilen fortfarande och äggläggande honor noterades vilket tyder på att fler ägg skulle komma att läggas efter tidpunkten för inventeringen. Några fåtal ägg hade kläckts och en enda larv noterades.

Vid inventeringen den 5 juni hittades 91 ägg på 39 plantor. Observera att 30 av dessa ägg finns i ett delområde som även inventerades under predationsstudien och att dessa 30 räknas bort i det sammanställda totalantalet.

Under inventeringen i samband med predationsstudien hittades totalt 856 ägg på 388 plantor. Detta totalantal grundar sig på räkning av ägg på samtliga studieplantor vid fyra tillfällen (8–10/6, 15–17/6, 22–23/6 samt 29/6–1/7) där antalet räknade ägg vid respektive tillfälle var 324, 528, 594 samt 521. Då övriga delar av Mörtö inventerades ganska tidigt i juni (5/6 samt 9–11/6) användes uppgifterna från det första tillfället (8–10/6) för sammanställning av årets inventering.

Resultaten visar på att fetörtsblåvingen är väl spridd på södra och centrala delarna av Mörtö och att många ägg lades i år. Under perioden 5–11/6 räknades totalt **764 ägg**. Det verkliga antalet lagda ägg av fetörtsblåvinge på Mörtö 2020 är sannolikt mycket högre än så. Intressant är att perioden för äggläggning verkar i år ha varat i över en månad.

Tidpunkt för inventering av ägg

Av de fyra inventeringarna av ägg i predationsstudien var det den tredje inventeringen (22–23/6) som gav flest antal ägg (594 stycken). Detta indikerar att man i år skulle ha funnit flest ägg om man inventerat hela ön vid denna tidpunkt. Tidpunkten för när man hittar flest ägg varierar troligen en hel del mellan åren beroende på vårens/försommarens väder. År 2018 hade mycket soligt och varmt väder under maj månad (och även stor del av sommaren). Vid inventeringen 11–12 juni det året noterades inga flygande imagos men däremot ganska många larver (39 stycken). Det kan jämföras med årets inventering som skedde vid nästan samma datum. I år noterades det många flygande individer (även äggläggande honor) men endast ett fåtal kläckta ägg, samt endast en larv. Vid inventeringen 2019, som utfördes betydligt senare (24/6, 28/6 samt 4/7), noterades imagos vid det årets två första besök. Utifrån dessa data kan man anta att varma vårar/försomrar leder till tidigare flygtid (och tidigare tidpunkt för äggläggning) för arten och att man sådana år kan inventera relativt tidigt i juni. Är det däremot ett år med kallare vår/försommar bör man inventera under senare delen av juni.

Fördelning på delområden samt jämförelse mellan åren

Fyndplatser för ägg under de tre åren har avgränsats som delområden (se kartor bilaga 2). De tre årens fynd av ägg fördelat på avgränsade delområden framgår av tabellen i bilaga 3. Man kan se att antalet hittade ägg har ökat med åren men några långtgående slutsatser kan inte dras av detta då antalet inventeringstimmar också har ökat med åren. Årets inventering är den mest kompletta av de som utförts hittills.

Källor

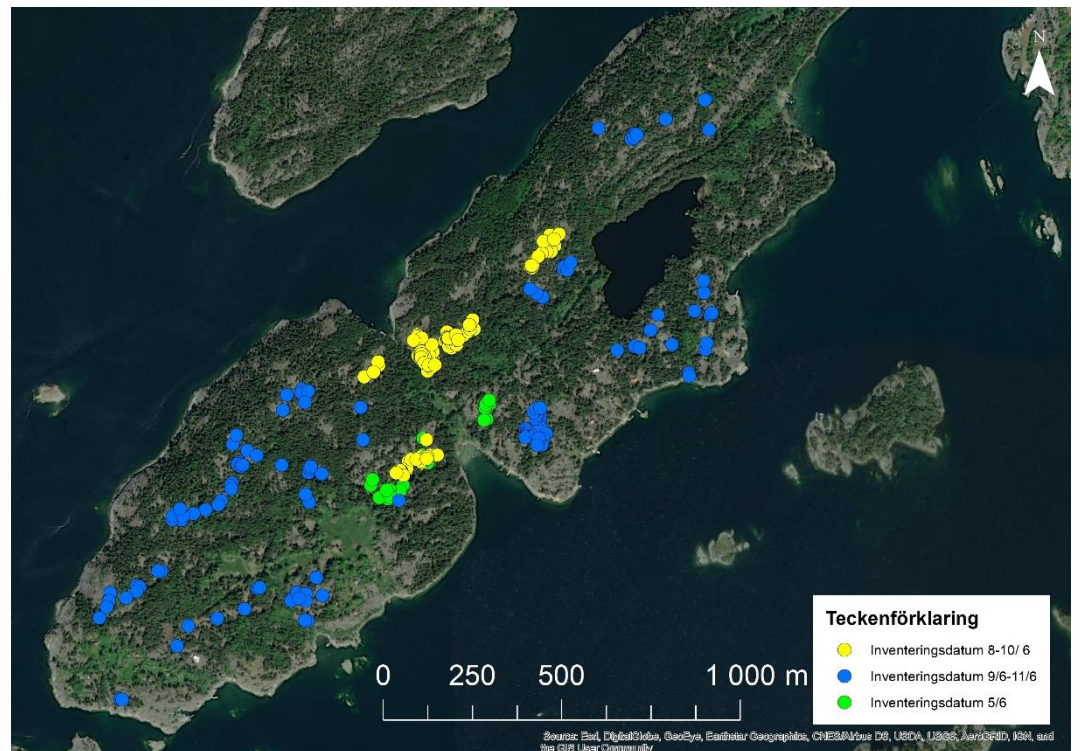
ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

ArtDatabanken 2020 www.artfakta.artdatabanken.se

Naturvårdsverket 2011. Åtgärdsprogram för fetörtsblåvinge 2011–2015 (*Scolitantides orion*). Rapport 6424.

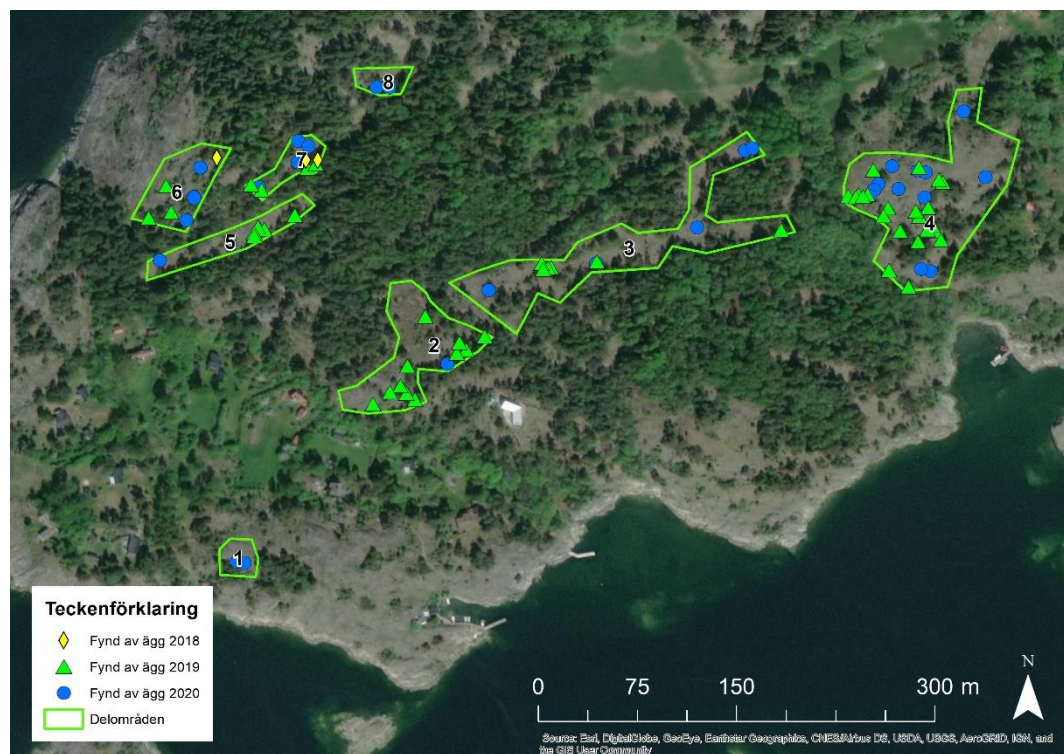
Bilaga 1. Fynd av fetörtsblåvingeägg 2020

Karta med fyndplatser för plantor av kärleksört med ägg av fetörtsblåvinge.

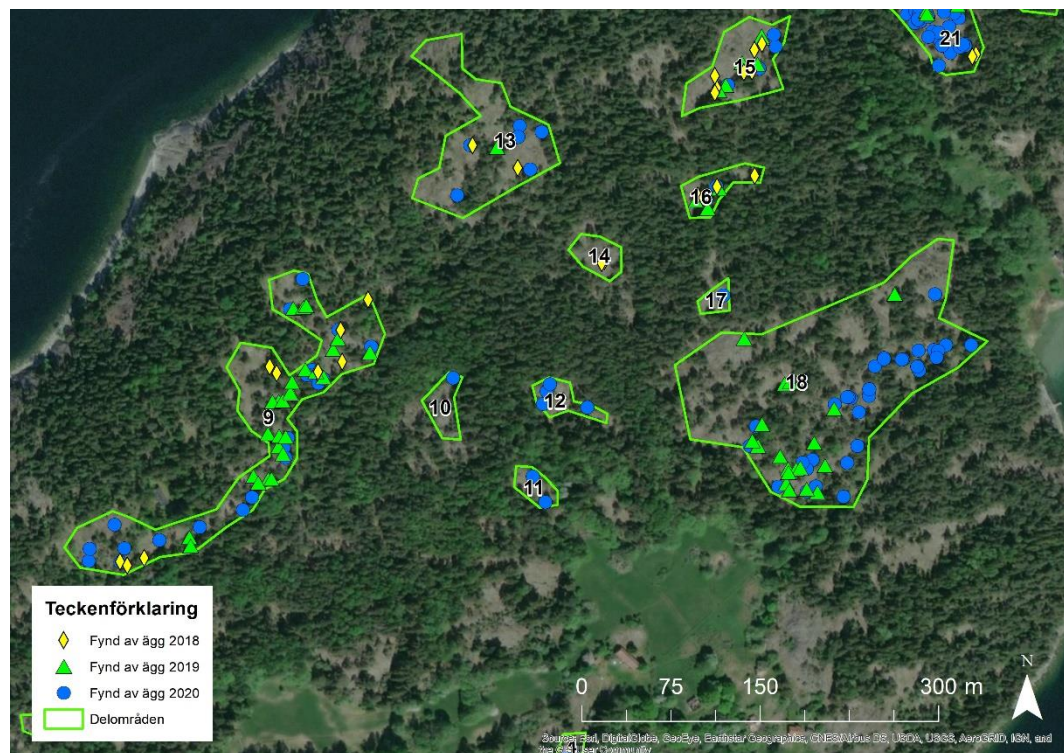

Bilaga 2. Kartor med delområden och fynd av ägg alla år

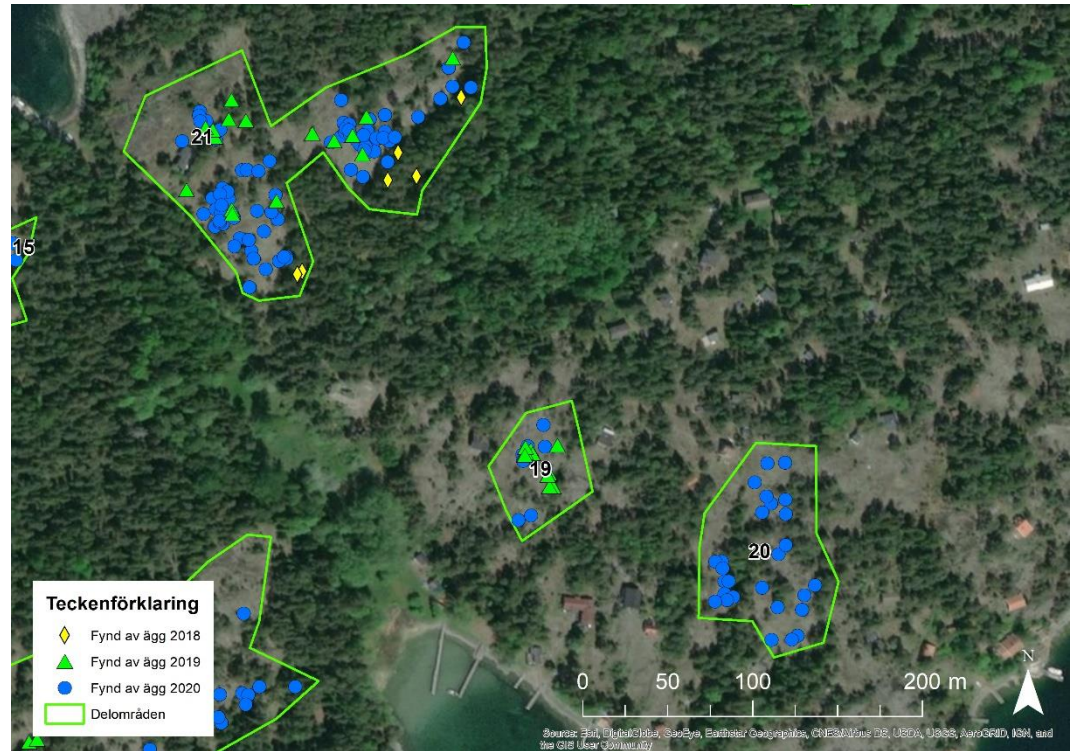
Delområde 1–8.

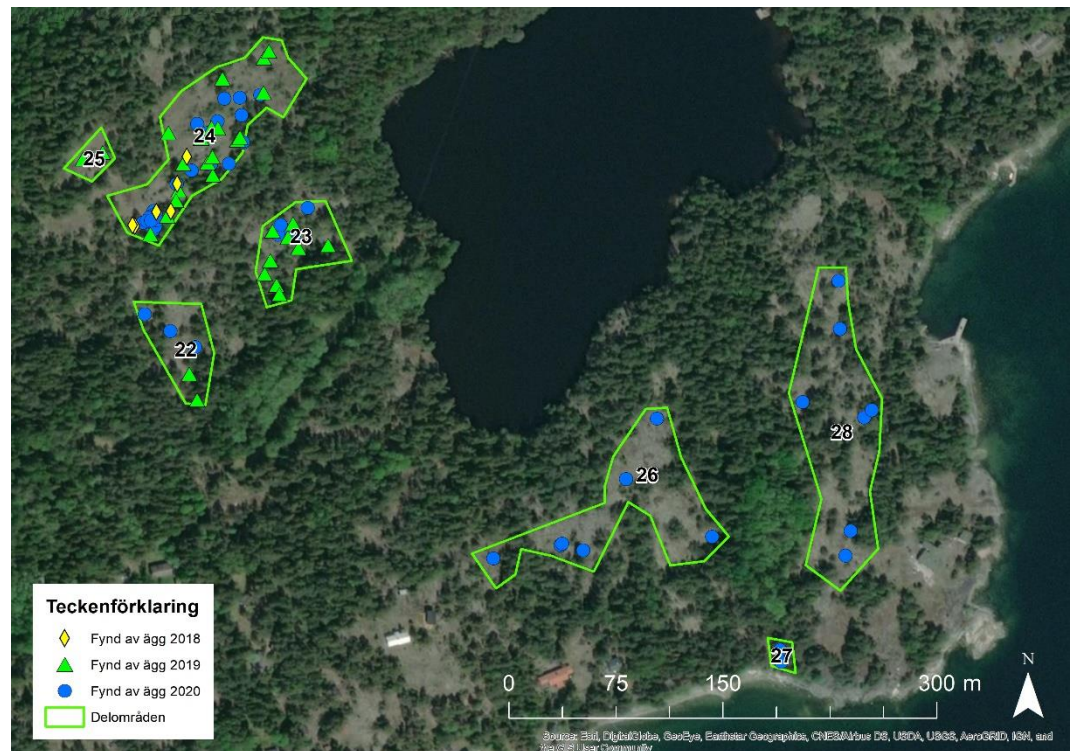
Delområde 9–18.

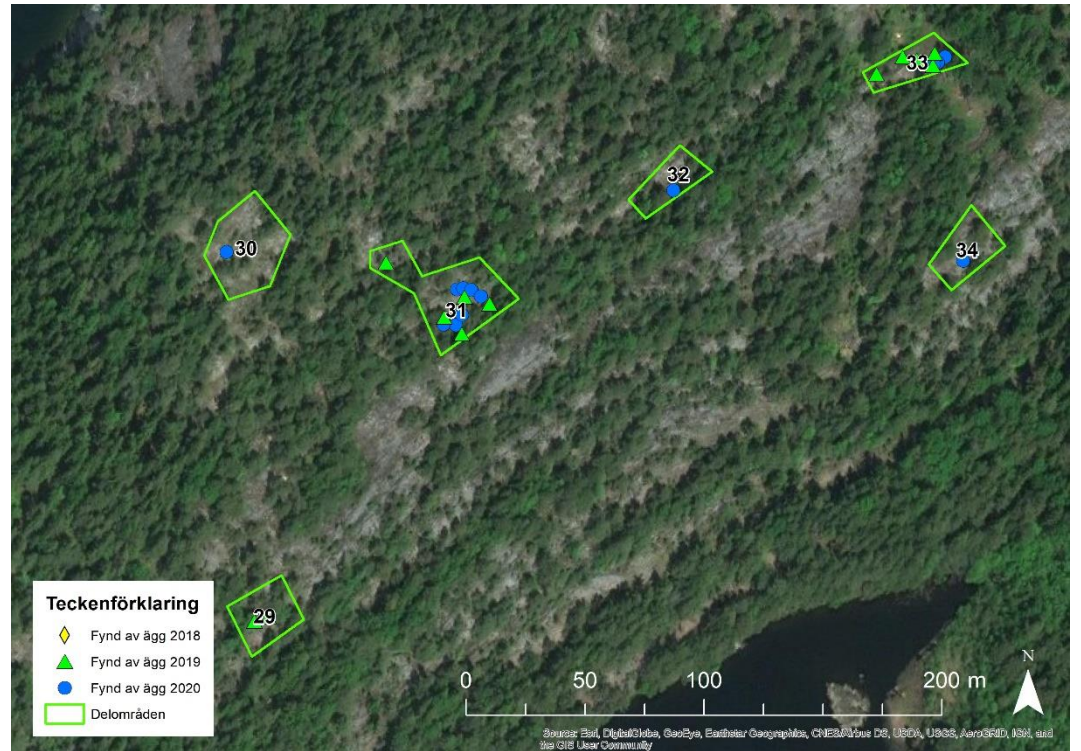
Delområde 19–21.

Delområde 22–28.

Delområde 29–34.

Bilaga 3. Tabell med de tre årens fynd av ägg per delområde

Delområde	2020	2019	2018
1	2		
2	3	18	
3	10	10	
4	29	31	
5	1	5	
6	16	3	1
7	5	7	6
8	3		
9	48	30	23
10	2		
11	5		
12	14		
13	21	1	2
14			9
15	8	8	15
16	1	3	6
17	1		
18	91	21	
19	23	14	
20	122		
21	215	17	9
22	4	1	
23	8	6	
24	49	25	13
25		3	
26	15		
27	9		
28	17		
29		2	
30	6		
31	22	8	
32	1		
33	11	9	
34	2		
Summa	764	222	84

Bilaga 4. Några foton på ägg, imago och miljö

Two eggs close to the stem.

Five eggs on the upper side of the leaf.

Imago vilande på solig klippa.

Exempel på hur en klippmiljö med värdväxten kärleksört kan se ut på Mörtö.

